

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Державну прикордонну службу України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 27, ст.208)

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 965-IV (965-15) від 19.06.2003, ВВР, 2003, N 45, ст.357 N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19, ст.267 N 3200-IV (3200-15) від 15.12.2005, ВВР, 2006, N 14, ст.116 N 328-V (328-16) від 03.11.2006, ВВР, 2006, N 51, ст.519 N 489-V (489-16) від 19.12.2006, ВВР, 2007, N 7-8, ст.66 N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007, ВВР, 2007, N 33, ст.442 N 107-VI (107-17) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року
N 289-VI (289-17) від 20.05.2008, ВВР, 2008, N 26, ст.243 }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами N 586-VI (586-17) від 24.09.2008, ВВР, 2009, N 10-11, ст.137 N 884-VI (884-17) від 15.01.2009, ВВР, 2009, N 24, ст.298 N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009, ВВР, 2010, N 6, ст.46 N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011, ВВР, 2011, N 32, ст.316 N 3460-VI (3460-17) від 02.06.2011, ВВР, 2011, N 51, ст.577 N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012, ВВР, 2013, N 21, ст.208 N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012, ВВР, 2013, N 14, ст.89 N 5040-VI (5040-17) від 04.07.2012, ВВР, 2013, N 25, ст.246 N 5290-VI (5290-17) від 18.09.2012, ВВР, 2013, N 41, ст.549 N 5453-VI (5453-17) від 16.10.2012, ВВР, 2013, N 47, ст.657 N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012, ВВР, 2013, N 48, ст.682 N 224-VII (224-18) від 14.05.2013, ВВР, 2014, N 11, ст.132 N 245-VII (245-18) від 16.05.2013, ВВР, 2014, N 12, ст.178 N 406-VII (406-18) від 04.07.2013, ВВР, 2014, N 20-21, ст.712
N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014, ВВР, 2014, N 26, ст.892 N 1313-VII (1313-18) від 05.06.2014, ВВР, 2014, N 29, ст.946 N 306-VIII (306-19) від 09.04.2015, ВВР, 2015, N 24, ст.183 N 567-VIII (567-19) від 01.07.2015, ВВР, 2015, N 35, ст.339 N 580-VIII (580-19) від 02.07.2015, ВВР, 2015, N 40-41, ст.379 N 901-VIII (901-19) від 23.12.2015, ВВР, 2016, N 4, ст.44 }

{ У тексті Закону слова "спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у справах охорони державного кордону" в усіх відмінках замінено словами "центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону" у відповідному відмінку згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

{ У тексті Закону слова "митні органи України" та "митні органи" в усіх відмінках замінено словами "органи доходів і зборів" у відповідному відмінку згідно із Законом N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

Цей Закон відповідно до Конституції України (254к/96-ВР) визначає правові основи організації та діяльності Державної прикордонної служби України, її загальну структуру, чисельність, функції та повноваження.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання Державної прикордонної служби України

На Державну прикордонну службу України покладаються завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

Стаття 2. Основні функції Державної прикордонної служби України

Основними функціями Державної прикордонної служби України є:

охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму;

здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення; { Абзац третій частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009, N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }

охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій;

ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України згідно із законами України "Про розвідувальні органи України" (2331-14) та "Про оперативно-розшукову діяльність" (2135-12);

участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів;

участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України; { Частину першу статті 2 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 1313-VII (1313-18) від 05.06.2014 }

участь у здійсненні державної охорони місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб" (160/98-ВР);

охорона закордонних дипломатичних установ України;

координація діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду - виїзду. { Абзац частини першої статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }

Виконання зазначених у частині першій цієї статті функцій є оперативно-службовою діяльністю Державної прикордонної служби України.

Стаття 3. Основні принципи діяльності Державної прикордонної служби України

Основними принципами діяльності Державної прикордонної служби України є:

законність;

повага і дотримання прав та свобод людини та громадянина;

позапартійність;

безперервність;

поєднання гласних, негласних та конспіративних форм і методів діяльності;

єдиноначальність; колегіальність при розробці важливих рішень;

взаємодія з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на Державну прикордонну службу України завдань;

відкритість для демократичного цивільного контролю.

Стаття 4. Правова основа діяльності Державної прикордонної служби України

Правовою основою діяльності Державної прикордонної служби України є Конституція України (254к/96-ВР), Закон України "Про державний кордон України" (1777-12), цей Закон, інші закони України, видані на їх виконання акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а також міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 5. Діяльність Державної прикордонної служби України і забезпечення прав людини

Діяльність Державної прикордонної служби України провадиться на основі дотримання прав і свобод людини і громадянина. Органи, військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України зобов'язані поважати гідність людини, виявляти до неї гуманне ставлення.

Неправомірне обмеження прав і свобод людини неприпустиме і тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Розділ II

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА, ЧИСЕЛЬНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 6. Загальна структура та чисельність Державної прикордонної служби України

Державна прикордонна служба України є правоохоронним органом спеціального призначення і має таку загальну структуру:

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону;

територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону;

Морська охорона, яка складається із загонів морської охорони;

органи охорони державного кордону - прикордонні загони, окремі контрольно-пропускні пункти, авіаційні частини;

розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону.

Загальна чисельність Державної прикордонної служби України становить 53000 осіб, у тому числі 45000 військовослужбовців.

{ Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом N 306-VIII (306-19) від 09.04.2015 }

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, територіальні органи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, органи охорони державного кордону та інші органи, зазначені у частині першій цієї статті, є юридичними особами, мають печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, інші печатки і штампи, рахунки в банках, у тому числі в іноземній валюті.

У системі Державної прикордонної служби України є також навчальні заклади, науково-дослідні установи, підрозділи спеціального призначення та органи забезпечення.

Стаття 7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, здійснює управління Державною прикордонною службою України, бере участь у розробленні та реалізації загальних принципів правового оформлення і забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

{ Частина перша статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Державної прикордонної служби України, розробляє пропозиції, спрямовані на його вдосконалення, і в установленому порядку вносить їх на розгляд Президента України або Кабінету Міністрів України.

З метою ефективного виконання покладених на Державну прикордонну службу України завдань центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, утворюються територіальні органи - регіональні управління.

Положення про регіональні управління затверджується Головою Державної прикордонної служби України.

Начальники регіональних управлінь призначаються на посади Головою Державної прикордонної служби України.

Стаття 8. Голова Державної прикордонної служби України

Керівництво Державною прикордонною службою України та діяльністю центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, здійснює Голова Державної прикордонної служби України. Голова Державної прикордонної служби України несе персональну відповідальність за виконання завдань, покладених на Державну прикордонну службу України.

Голову Державної прикордонної служби України призначає на посаду Президент України за поданням Прем'єр-міністра України та припиняє його повноваження на цій посаді. Голова Державної прикордонної служби України має заступників, які призначаються Президентом України за поданням Голови Державної прикордонної служби України.

Стаття 9. Морська охорона

Морська охорона Державної прикордонної служби України здійснює: охорону державного кордону на морі, річках, озерах та інших водоймах; контроль за плаванням і перебуванням українських та іноземних невійськових суден і військових кораблів у територіальному морі та внутрішніх водах України, заходженням іноземних невійськових суден і військових кораблів у внутрішні води і порти України та перебуванням у них; охорону суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій.

До складу загону морської охорони входять кораблі, катери та судна забезпечення.

Стаття 10. Органи охорони державного кордону Державної прикордонної служби України

Органи охорони державного кордону безпосередньо виконують поставлені перед Державною прикордонною службою України завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону України.

Прикордонний загін є основною оперативно-службовою ланкою Державної прикордонної служби України, на яку покладаються охорона певної ділянки державного кордону самостійно чи у взаємодії з іншими органами охорони державного кордону та Морською охороною, забезпечення дотримання режиму державного кордону і прикордонного режиму, а також здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів (з0294-05).

{ Частина друга статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009, N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }

До складу прикордонного загону можуть входити прикордонні комендатури, відділи прикордонної служби, прикордонні застави, контрольно-пропускні пункти, відділення прикордонного контролю. { Частина третя статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007 }

Окремий контрольно-пропускний пункт є оперативно-службовою ланкою Державної прикордонної служби України, на яку покладається здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України осіб, транспортних засобів, вантажів. { Частина четверта статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }

До складу окремого контрольно-пропускного пункту можуть входити інші підпорядковані йому контрольно-пропускні пункти, відділення прикордонного контролю і контролерські пости.

Авіаційна частина є оперативно-службовою ланкою Державної прикордонної служби України, на яку покладаються охорона державного кордону у взаємодії з іншими органами охорони державного кордону і Морської охорони, забезпечення дотримання режиму державного кордону і прикордонного режиму, а також здійснення охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

До складу авіаційної частини входять загони літаків та ланки вертольотів.

Стаття 11. Розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону

Розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, організовує свою діяльність відповідно до Закону України "Про розвідувальні органи України" (2331-14).

Організаційна структура розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, визначається Президентом України.

(Статтю 11 доповнено частиною другою згідно із Законом N 3200-IV (3200-15) від 15.12.2005)

Стаття 12. Підрозділи спеціального призначення

У складі центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, органів охорони державного кордону функціонують підрозділи спеціального призначення - оперативного документування, оперативно-технічні, забезпечення внутрішньої безпеки та власної безпеки.

Діяльність підрозділів спеціального призначення Державної прикордонної служби України регулюється цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 13. Органи забезпечення

Органами забезпечення Державної прикордонної служби України є підприємства, установи, а також підрозділи технічного, матеріального, медичного та інших видів забезпечення її діяльності, які функціонують як самостійно, так і в складі відповідно центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, його територіальних органів, Морської охорони, інших органів охорони державного кордону, навчальних закладів Державної прикордонної служби України.

Розділ III

ОСОБОВИЙ СКЛАД ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 14. Особовий склад Державної прикордонної служби
України

До особового складу Державної прикордонної служби України входять військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України.

Стосовно осіб, які претендують на службу в Державній прикордонній службі України, за їх письмовою згодою проводиться спеціальна перевірка в порядку, встановленому Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).

Особи, які претендують на службу в Державній прикордонній службі України, до призначення на відповідну посаду подають за місцем майбутньої служби декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за формою і в порядку, що встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", та зобов'язані повідомити керівництву органу чи підрозділу, на посаду в якому вони претендують, про працюючих у цьому органі чи підрозділі близьких їм осіб.

На службу в Державній прикордонній службі України не може бути прийнята особа, яка має не погашену або не зняту судимість за вчинення злочину, крім реабілітованої, або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

Комплектування Державної прикордонної служби України військовослужбовцями і проходження ними військової служби здійснюються на підставі Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (2232-12). Уповноважені посадові особи Державної прикордонної служби України попередньо вивчають склад призовників та здійснюють їх добір у військових комісаріатах.

Трудові відносини працівників Державної прикордонної служби України регулюються законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами (контрактами). Перелік посад працівників Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових повноважень можуть залучатися до оперативно-службової діяльності, визначається Головою Державної прикордонної служби України.

На військовослужбовців Державної прикордонної служби України, крім військовослужбовців строкової служби, поширюються інші вимоги та обмеження, встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).

Військовослужбовці Державної прикордонної служби України, крім військовослужбовців строкової служби, зобов'язані подавати щороку до 1 квітня за місцем служби декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою і в порядку, що встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції".

Посадові особи Державної прикордонної служби України (крім військовослужбовців), яких притягнуто до відповідальності за вчинення адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17), або кримінального правопорушення, звільняються з роботи у триденний строк з дня одержання органом Державної прикордонної служби України копії відповідного судового рішення. Військовослужбовці Державної прикордонної служби України, яких притягнуто до відповідальності за вчинення адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17), або кримінального правопорушення, підлягають звільненню із служби.

{ Частина дев'ята статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 224-VII (224-18) від 14.05.2013 } {
Стаття 14 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007; в редакції Закону N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Стаття 14-1. Врегулювання конфлікту інтересів

У разі виникнення конфлікту інтересів під час виконання службових повноважень військовослужбовці Державної прикордонної служби України зобов'язані негайно доповісти про це своєму безпосередньому начальникові. Безпосередній начальник зобов'язаний вжити всіх необхідних заходів, спрямованих на запобігання конфлікту інтересів, шляхом доручення виконання відповідного службового завдання іншій посадовій особі, особистого виконання службового завдання чи в інший спосіб, передбачений законодавством.

Примітка. Термін "конфлікт інтересів" вживається у значенні, наведеному в Законі України "Про засади запобігання і протидії корупції" (3206-17).

{ Закон доповнено статтею 14-1 згідно із Законом N 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012 }

Стаття 15. Обмеження політичної діяльності в Державній прикордонній службі України

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України на період військової служби та роботи зупиняють членство в політичних партіях.

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України можуть бути членами громадських організацій, статутні положення яких не суперечать засадам діяльності Державної прикордонної служби України, і можуть брати участь у їх роботі у вільний від виконання службових обов'язків час.

Організація військовослужбовцями і працівниками Державної прикордонної служби України страйків та участь у їх проведенні не допускаються.

Стаття 16. Грошове забезпечення військовослужбовців та оплата праці працівників Державної прикордонної служби України

Умови грошового забезпечення військовослужбовців та оплати праці працівників Державної прикордонної служби України визначаються законодавством.

Стаття 17. Підготовка кадрів для Державної прикордонної служби України

Підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації особового складу Державної прикордонної служби України проводяться у навчальних закладах Державної прикордонної служби України та в інших навчальних закладах.

Стаття 18. Зарахування військовослужбовців Державної прикордонної служби України у запас

Військовослужбовці Державної прикордонної служби України, звільнені з військової служби, зараховуються в запас Збройних Сил України.

Розділ IV

ПОВНОВАЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 19. Обов'язки Державної прикордонної служби України

На Державну прикордонну службу України відповідно до визначених законом завдань покладаються:

- 1) припинення будь-яких спроб незаконної зміни проходження лінії державного кордону України;
- 2) припинення у взаємодії з відповідними правоохоронними органами збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні України;
- 3) участь у взаємодії із Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями у відбитті вторгнення або нападу на територію України збройних сил іншої держави або групи держав;
- 4) участь у виконанні заходів територіальної оборони, а також заходів, спрямованих на додержання правового режиму воєнного і надзвичайного стану;
- 5) організація запобігання кримінальним та адміністративним правопорушенням, протидія яким законодавством віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, їх виявлення та припинення, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення згідно із законами; { Пункт 5 статті 19 в редакції Закону N 4652-VI (4652-17) від 13.04.2012 }

- 6) здійснення прикордонного контролю і пропуску в установленому порядку осіб, транспортних засобів, вантажів в разі наявності належно оформлених документів після проходження ними митного та за потреби інших видів контролю, а також реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які в установленому порядку прибувають в Україну, та їх паспортних документів у пунктах пропуску через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду - виїзду, а також здійснення фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства під час здійснення прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду - виїзду;
- { Пункт 6 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5453-VI (5453-17) від 16.10.2012 - зміна набирає чинності з початком функціонування національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства - див. пункт 1 розділу II Закону N 5453-VI від 16.10.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 7) участь в укладанні міжнародних договорів України з прикордонних питань та з питань взаємних поїздок громадян, а також забезпечення їх виконання;
- 8) запобігання та недопущення перетинання державного кордону України особами, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або яких тимчасово обмежено у праві виїзду з України, у тому числі згідно з дорученнями правоохоронних органів; розшук у пунктах пропуску через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду - виїзду осіб, які переховуються від органів досудового розслідування та суду, ухиляються від відбуття кримінальних покарань; виконання в установленому порядку інших доручень правоохоронних органів (з0972-11);
- { Пункт 8 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009, N 245-VII (245-18) від 16.05.2013, N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 9) виявлення причин та умов, що призводять до порушень законодавства про державний кордон України, вжиття в межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення;
- 10) здійснення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності, а також здійснення контррозвідувальних заходів в інтересах забезпечення захисту державного кордону України;
- 11) контроль за дотриманням прикордонного режиму;
- 12) прийняття заяв про визнання осіб біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, у порядку, визначеному Законом України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту" (3671-17);
- { Пункт 12 статті 19 в редакції Закону N 5290-VI (5290-17) від 18.09.2012 }
- 13) встановлення за погодженням з органами доходів і зборів та керівниками відповідних підприємств, на території яких розміщено пункти пропуску через державний кордон режиму у пунктах пропуску через державний кордон України, контроль за його додержанням (з1117-11);
- { Пункт 13 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }
- 13-1) встановлення режимних правил у контрольних пунктах в'їзду - виїзду;
- { Статтю 19 доповнено пунктом 13-1 згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 14) контроль за дотриманням невійськовими суднами та військовими кораблями встановленого порядку плавання і перебування в територіальному морі та внутрішніх водах України;
- 15) прийняття в установленому порядку рішень про примусове повернення в країну походження або третю країну іноземців та осіб без громадянства, затриманих у межах контрольованих

прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України, з подальшим повідомленням протягом 24 годин прокурора про підстави прийняття такого рішення;

{ Пункт 15 статті 19 в редакції Закону N 5453-VI (5453-17) від 16.10.2012 }

15-1) прийняття в установленому порядку рішень про розміщення іноземців та осіб без громадянства, затриманих у межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України, у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України, з подальшим повідомленням протягом 24 годин прокурора;

{ Статтю 19 доповнено пунктом 15-1 згідно із Законом N 5453-VI (5453-17) від 16.10.2012 }

15-2) виконання рішень адміністративного суду про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства, затриманих в межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України;

{ Статтю 19 доповнено пунктом 15-2 згідно із Законом N 5453-VI (5453-17) від 16.10.2012 }

16) здійснення самостійно або у взаємодії з органами Національної поліції і органами Служби безпеки України в межах контрольованих прикордонних районів контролю за дотриманням іноземцями та особами без громадянства, а також біженцями, особами, які потребують додаткового захисту, та особами, яким надано притулок в Україні, установлених правил перебування на її території;

{ Пункт 16 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законами N 5290-VI (5290-17) від 18.09.2012, N 901-VIII (901-19) від 23.12.2015 }

17) охорона, конвоювання та тримання затриманих осіб і плавзасобів до моменту їх передачі органам прикордонної охорони або іншим уповноваженим органам суміжної держави, іншим правоохоронним органам України або суду;

18) виконання відповідно до законодавства системи особливих заходів щодо захисту військовослужбовців та працівників Державної прикордонної служби України від зазіхань на життя, здоров'я, честь, майно у зв'язку з їх службовою діяльністю, а також їхніх близьких родичів (з0637-04);

19) протидія і запобігання корупційним діям та злочинам у сфері службової діяльності особового складу Державної прикордонної служби України;

20) участь у межах своєї компетенції у взаємодії з органами Служби безпеки України, органами Національної поліції та іншими правоохоронними органами у боротьбі з тероризмом і виконанні інших покладених на них завдань;

{ Пункт 20 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 901-VIII (901-19) від 23.12.2015 }

21) прикордонно-представницька робота та участь прикордонних представників у роботі спільних міжнародних комісій з розгляду прикордонних спорів, інцидентів, конфліктів;

22) здійснення самостійно або разом із спеціально уповноваженими на те органами виконавчої влади і посадовими особами контролю у районах несення служби за збереженням природних ресурсів і підводної культурної та археологічної спадщини, додержанням правил промислової та іншої діяльності, охороною довкілля; { Пункт 22 статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011 }

23) інформування відповідних державних органів та громадян про аварії, пожежі, катастрофи, стихійне лихо та інші надзвичайні події на державному кордоні України, у прикордонній смузі та в контрольованих прикордонних районах;

23-1) надання за запитами виконавчої дирекції Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття або центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, відомостей, що зберігаються в інформаційних системах, у тому числі банках даних, стосовно осіб, які в період одержання допомоги по безробіттю перетинали державний кордон України або перебували за межами України (600-2009-п);

{ Статтю 19 доповнено пунктом 23-1 згідно із Законом N 884-VI (884-17) від 15.01.2009; із змінами, внесеними згідно із Законом N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012 }

24) охорона закордонних дипломатичних установ України;

24-1) охорона підводної культурної та археологічної спадщини; { Статтю 19 доповнено пунктом 24-1 згідно із Законом N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011 }

25) участь у межах своєї компетенції у забезпеченні державної охорони місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб" (160/98-ВР);

26) взаємодія під час охорони державного кордону України з відповідними органами іноземних держав у порядку, який установлюється міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

27) забезпечення зберігання документів демаркації державного кордону України в установленому законодавством України порядку; { Статтю 19 доповнено пунктом 27 згідно із Законом N 289-VI (289-17) від 20.05.2008 }

28) забезпечення затриманим особам з моменту їх затримання права захищати себе особисто або користуватися правовою допомогою захисника; { Статтю 19 доповнено пунктом 28 згідно із Законом N 3460-VI (3460-17) від 02.06.2011 }

29) інформування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги про кожний випадок затримання осіб згідно з дорученням правоохоронних органів України та адміністративного затримання осіб, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника. { Статтю 19 доповнено пунктом 29 згідно із Законом N 3460-VI (3460-17) від 02.06.2011 }

Стаття 20. Права Державної прикордонної служби України

Органам, підрозділам, військовослужбовцям, а також працівникам Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових обов'язків можуть залучатися до оперативно-службової діяльності, для виконання покладених на Державну прикордонну службу України завдань надається право:

1) розташовувати прикордонні наряди, пересуватися під час виконання службових обов'язків на будь-яких ділянках місцевості, перебувати на земельних ділянках, у житлових та інших приміщеннях громадян за їх згодою або без їх згоди у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, з повідомленням про це протягом двадцяти чотирьох годин прокурора, а також на території і в приміщеннях підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності з повідомленням про це їх адміністрації;

- 2) відповідно до законів та інших нормативно-правових актів виключно в інтересах кримінального судочинства, міжнародного співробітництва в боротьбі з організованою злочинністю, а також з метою забезпечення національної безпеки України здійснювати контрольований (під оперативним контролем) пропуск через державний кордон України осіб у пунктах пропуску або поза ними. Рішення на такий пропуск приймає Голова Державної прикордонної служби України;
- 3) перевіряти в осіб, які прямують через державний кордон України, документи на право в'їзду в Україну або виїзду з України, робити в них відповідні відмітки і у випадках, передбачених законодавством, тимчасово їх затримувати або вилучати;
- 4) шляхом опитування осіб з'ясовувати підстави перетинання державного кордону України, в'їзду на тимчасово окуповану територію або виїзду з неї, не пропускати через державний кордон України, на тимчасово окуповану територію або з неї осіб без дійсних документів на право перетинання кордону або для в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї, осіб, які надали завідомо неправдиві відомості під час одержання зазначених документів, осіб, яким Державною прикордонною службою України за порушення законодавства з прикордонних питань та про правовий статус іноземців чи за мотивованим письмовим рішенням суду та правоохоронних органів не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України; робити в документах зазначених осіб відповідні відмітки;
- { Пункт 4 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009; в редакції Закону N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 5) відповідно до законодавства приймати рішення щодо надання дозволу на перетинання державного кордону у спрощеному порядку;
- 6) самостійно, а в разі перебування транспортних засобів, товарів та інших предметів, що переміщуються через державний кордон України, під митним контролем - разом з органами доходів і зборів проводити відповідно до законодавства огляд, у разі потреби - і супроводження зазначених транспортних засобів, товарів та предметів;
- 7) здійснювати згідно з дорученнями правоохоронних органів України затримання в пунктах пропуску осіб, які прямують через державний кордон України, осіб, які прямують через контрольні пункти в'їзду - виїзду та розшукуються за підозрою у вчиненні злочину, переховуються від органів досудового розслідування та суду, ухиляються від відбуття кримінального покарання та в інших випадках, передбачених законодавством України;
- { Пункт 7 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами N 245-VII (245-18) від 16.05.2013, N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 8) надавати за згодою органів доходів і зборів та компетентних органів суміжних держав дозвіл на перетинання особами державного кордону України осіб, переміщення транспортних засобів, вантажів поза пунктами пропуску через державний кордон України за наявності невідкладних обставин, пов'язаних з ліквідацією надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і їх наслідків, загрози людському життю та за відсутності загрози національній безпеці України; { Пункт 8 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009, N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }
- 9) за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері авіаційного транспорту, та Міністерством оборони України надавати дозвіл щодо вильоту і посадки повітряних суден з аеропортів (аеродромів), у яких відсутні пункти пропуску через державний кордон України;
- { Пункт 9 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012, N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

- 10) створювати і використовувати в інтересах розвідки, контррозвідального забезпечення охорони державного кордону України, оперативно-розшукової діяльності, участі у боротьбі з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції інформаційні системи, у тому числі банки даних щодо осіб, які перетнули державний кордон України, осіб, які вчинили правопорушення, протидію яким віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, осіб, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежується право виїзду з України, недійсних, викрадених і втрачених документів на право виїзду за кордон та в інших випадках, передбачених законами України;
- 11) визначати разом із заінтересованими підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності місця і тривалість зупинок (стоянок) транспортних засобів, що здійснюють міжнародні перевезення пасажирів та вантажів у пунктах пропуску через державний кордон України або здійснюють відповідні перевезення через контрольні пункти в'їзду - виїзду;
- { Пункт 11 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 12) вимагати від фізичних осіб припинення правопорушень і дій, що перешкоджають здійсненню повноважень Державної прикордонної служби України;
- 13) у випадках та в порядку, передбачених законами України, розглядати справи про правопорушення, накладати стягнення або передавати матеріали про правопорушення на розгляд інших уповноважених органів виконавчої влади або судів;
- 14) здійснювати адміністративне затримання осіб на підставах і на строки, визначені законами, у тому числі іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перетнули державний кордон України, стосовно яких прийнято в установленому порядку рішення про передачу їх прикордонним органам суміжної держави, на час, необхідний для такої передачі;
- 15) здійснювати на підставах та в порядку (з0993-12), установлених законами, особистий огляд затриманих, а також оглядати і в разі потреби вилучати речі, що можуть бути речовими доказами або заподіяти шкоду здоров'ю людей;
- 16) тримати осіб, затриманих в адміністративному порядку, в спеціально обладнаних для цих цілей приміщеннях;
- 17) проводити відповідно до закону судову експертизу паспортних документів, які згідно із законодавством використовуються під час перетинання державного кордону України (з0824-09);
- 18) відповідно до своєї компетенції обмежувати або тимчасово забороняти у випадках, які спричиняються обставинами, пов'язаними із забезпеченням охорони державного кордону України, та проведенням навчань і бойових стрільб, виконання різних робіт, переміщення транспортних засобів, плавзасобів і доступ осіб на окремі ділянки місцевості чи об'єкти у прикордонній смузі, контрольованих прикордонних районах, за винятком робіт на будовах, що виконуються відповідно до міжнародних договорів, та на будовах державного значення і робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків стихійного лиха та осередків особливо небезпечних інфекційних захворювань;
- 19) здійснювати автоматизований обмін інформацією про транспортні засоби, що перетнули державний кордон України, з територіальними органами Міністерства внутрішніх справ України. Зупиняти та оглядати в межах прикордонної смуги, контрольованих прикордонних районів самостійно, а за їх межами - разом з відповідними підрозділами Національної поліції транспортні засоби, а також перевіряти документи, що посвідчують особу водія та пасажирів, наявність поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката "Зелена картка"), а також здійснювати контроль за сплатою сум

накладеного стягнення за адміністративні правопорушення. При цьому вантаж, який перевозиться транспортними засобами під митним контролем, підлягає такому оглядові тільки разом з органами доходів і зборів;

{ Пункт 19 частини першої статті 20 в редакції Закону N 586-VI (586-17) від 24.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012, N 406-VII (406-18) від 04.07.2013, N 901-VIII (901-19) від 23.12.2015 }

20) використовувати у порядку, встановленому законодавством, водний і повітряний простір України, морські та річкові порти, аеропорти та аеродроми (посадкові майданчики), розташовані на території України, незалежно від їх відомчої належності і призначення, одержувати навігаційну, метеорологічну, гідрографічну та іншу інформацію, необхідну для забезпечення польотів і кораблеводіння;

21) у встановленому законодавством порядку виконувати польоти на літальних апаратах Державної прикордонної служби України на повітряних трасах, за маршрутами поза трасами, а також за встановленими маршрутами у прикордонній смузі, контрольованих прикордонних районах та виключній (морській) економічній зоні України;

22) здійснювати плавання на кораблях, катерах, суднах забезпечення по всій акваторії внутрішніх вод, територіального моря і виключної (морської) економічної зони України, підходити до берега, будь-яких причалів (пристаней) і здійснювати висадку на них особового складу Державної прикордонної служби України;

23) надавати дозвіл на заходження іноземних військових кораблів у внутрішні води, на рейди та в порти України, у тому числі відповідно до прийнятих у встановленому порядку рішень про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України, схвалених Верховною Радою України;

24) проводити в установленому порядку огляд українських та іноземних невійськових суден (з0993-12), що допустили порушення законодавства під час плавання і перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, а також під час стоянки суден у портах України, супроводжувати їх кораблями та катерами Державної прикордонної служби України в порти або за межі територіальних вод України;

25) зупиняти та оглядати в установленому порядку судна і плавзасоби, що ведуть промисел риби та інших водних живих ресурсів, здійснюють пошук, дослідження та операції, пов'язані з таким промислом, виконують інші роботи у виключній (морській) економічній зоні України та територіальному морі; перевіряти документи на ведення рибного промислу та виконання інших робіт;

26) зупиняти або припиняти рибний промисел, морські наукові дослідження, інші роботи у територіальному морі, виключній (морській) економічній зоні та внутрішніх водах України в разі відсутності відповідного дозволу (погодження) або порушення правил їх проведення, установлених законодавством;

26-1) зупиняти та оглядати в установленому порядку судна і плавзасоби, що знаходяться в зоні охорони підводної культурної та археологічної спадщини, перевіряти документи (дозволи), що підтверджують право на перебування в охоронюваній зоні та (чи) проведення наукових археологічних досліджень; { Частину першу статті 20 доповнено пунктом 26-1 згідно із Законом N 2947-VI (2947-17) від 13.01.2011 }

27) відвідувати, оглядати та перебувати на штучних островах, в установках і спорудах, що знаходяться у виключній (морській) економічній зоні, територіальному морі та внутрішніх водах

України, а також перевіряти документи, які посвідчують право на проведення робіт, спорудження штучних островів, установок, споруд і встановлення зон безпеки навколо них;

28) затримувати судна, що допускають порушення законодавства про виключну (морську) економічну зону України або норм міжнародного права, і доставляти їх в один з відкритих для заходження іноземних невійськових суден портів України;

29) тимчасово обмежувати мореплавство та забороняти вихід у море українських невійськових суден і плавзасобів незалежно від форми власності, які допустили порушення встановленого порядку плавання і перебування у територіальному морі та внутрішніх водах України (з0652-05);

30) забороняти сходження на берег і перебування на березі членів екіпажів іноземних невійськових суден та інших осіб, що перебувають на них і допустили правопорушення під час плавання та перебування в територіальному морі, внутрішніх водах, а також під час стоянки суден у портах України;

31) здійснювати розвідувальні, контррозвідувальні та оперативно-розшукові заходи згідно із законами України;

32) здійснювати за домовленістю з авіаперевізниками в іноземних аеропортах попередню перевірку правових підстав для в'їзду в Україну іноземців та осіб без громадянства;

33) у взаємодії з органами доходів і зборів та іншими державними органами здійснювати заходи щодо недопущення незаконного переміщення через державний кордон України вантажів, стосовно яких законодавством встановлено заборони і обмеження, вилучати такі вантажі в разі здійснення спроби переміщення їх через державний кордон України або самостійно в ході проведення оперативно-розшукових заходів та передавати їх за призначенням у встановленому порядку;

{ Пункт 33 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009, N 406-VII (406-18) від 04.07.2013 }

34) запрошувати осіб до підрозділів Державної прикордонної служби України для з'ясування обставин незаконного перетинання державного кордону України, порушення режиму державного кордону, прикордонного режиму, режиму в пунктах пропуску через державний кордон України, контрольних пунктах в'їзду - виїзду, порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї, а також інших правопорушень, розгляд яких належить до компетенції Державної прикордонної служби України. У разі потреби з'ясування обставин зазначених порушень може здійснюватися і в інших місцях; { Пункт 34 частини першої статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }

35) на підставах, передбачених законами, скорочувати строк перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства, затриманих у межах контрольованих прикордонних районів;

36) користуватися на договірних засадах службовими приміщеннями підприємств, установ та організацій усіх форм власності, військових частин військових формувань, а також житловими та іншими приміщеннями громадян;

37) використовувати у встановленому порядку транспортні засоби, плавзасоби громадян, підприємств, установ та організацій усіх форм власності (крім транспортних засобів, плавзасобів дипломатичних та інших представництв іноземних держав та організацій) для проїзду до місця незаконного перетинання державного кордону України, припинення злочину, доставки до лікувальних закладів осіб, що потребують термінової медичної допомоги, з наступним відшкодуванням витрат і збитків цим громадянам, підприємствам, установам та організаціям згідно із законодавством;

- 38) використовувати засоби електричного зв'язку центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності під час припинення збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні України, відбиття вторгнення на територію України збройних формувань, ліквідації диверсійно-розвідувальних груп, а також в інших випадках на умовах, погоджених у встановленому порядку, з наступним відшкодуванням пов'язаних з цим витрат згідно із законодавством;
- 39) подавати органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування обов'язкові для розгляду пропозиції щодо припинення порушень законодавства з питань охорони державного кордону України та усунення передумов до їх вчинення;
- 40) одержувати в установленому законом порядку за письмовими запитами керівників підрозділів з оперативно-розшукової роботи чи розвідувального органу відомості з автоматизованих інформаційних і довідкових систем та банків даних, створюваних Верховним Судом України, Генеральною прокуратурою України, Національним банком України, Антимонопольним комітетом України, Фондом державного майна України, міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування України; (Пункт 40 частини першої статті 20 в редакції Закону N 965-IV (965-15) від 19.06.2003)
- 41) матеріально і морально заохочувати осіб, які надають Державній прикордонній службі України допомогу у виконанні покладених на неї завдань;
- 42) співпрацювати відповідно до законодавства з іноземними дипломатичними і консульськими установами в питаннях, що належать до компетенції Державної прикордонної служби України і стосуються обмеження чи поновлення прав іноземців та осіб без громадянства;
- 43) взаємодіяти з питань охорони державного кордону України, протидії незаконній міграції, незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, транскордонній злочинності, контрабандній діяльності з компетентними органами та військовими формуваннями іноземних держав, міжнародними організаціями в порядку і на засадах, установлених законодавством;
- 44) під час безпосереднього виконання завдань з охорони державного кордону при несенні служби у складі прикордонних нарядів або здійсненні оперативно-розшукової діяльності безоплатно користуватися всіма видами міського пасажирського транспорту загального користування (крім таксі), засобами залізничного, водного транспорту приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів, а також попутним транспортом;
- 45) у порядку, передбаченому законодавством, одержувати і використовувати земельні ділянки для розміщення стаціонарних технічних засобів та інженерних споруд на державному кордоні України, розташування органів, підрозділів, навчальних закладів, підприємств, установ та організацій Державної прикордонної служби України, пунктів (місць) тимчасового тримання осіб, базування кораблів і катерів, авіаційних підрозділів, стрільбищ і навчальних полів тощо;
- 46) у порядку, визначеному міжнародними договорами України, здійснювати спільний прикордонний контроль та інші заходи з охорони державного кордону на території суміжних держав. { Частину першу статті 20 доповнено пунктом 46 згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }

У випадках, передбачених законом, посадові та службові особи Державної прикордонної служби України здійснюють також і інші повноваження.

Стаття 21. Застосування сили під час охорони державного кордону та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні

Військовослужбовці, а також працівники Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових повноважень можуть залучатися до оперативно-службової діяльності, під час виконання завдань з охорони державного кордону та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні в межах повноважень, визначених цим Законом, законами України "Про державний кордон України" (1777-12), "Про виключну (морську) економічну зону України" (162/95-ВР), мають право в порядку і випадках, передбачених Законом України "Про Національну поліцію" (580-19), військовими статутами Збройних Сил України та іншими нормативно-правовими актами, застосовувати фізичну силу, використовувати службових собак, а також зберігати, носити спеціальні засоби і зброю, використовувати і застосовувати їх самостійно або у складі підрозділів.

{ Частина перша статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом N 580-VIII (580-19) від 02.07.2015 }

Не допускається застосування зброї в напрямку території суміжної держави, за винятком випадків відбиття збройного нападу та вторгнення на територію України озброєних військових груп і злочинних угруповань, припинення збройних провокацій, а також для відбиття нападу або припинення збройного опору осіб, які незаконно перетинають чи намагаються незаконно перетнути державний кордон України.

Стаття 22. Сприяння органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій і громадян виконанню завдань Державною прикордонною службою України

Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, їх службові і посадові особи в межах своїх повноважень сприяють Державній прикордонній службі України в охороні державного кордону та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні.

Державна прикордонна служба України має право для виконання покладених на неї завдань залучати до співробітництва на платній та безоплатній основі осіб за їх згодою, а також громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону у порядку, встановленому законами, що регулюють оперативно-розшукову діяльність та участь громадян в охороні державного кордону України.

Розділ V

ПРАВОВИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 23. Правове становище особового складу Державної прикордонної служби України

Військовослужбовцям (крім військовослужбовців строкової служби), а також працівникам Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових повноважень можуть залучатися до оперативно-службової діяльності, видаються службові та спеціальні посвідчення, а також відповідні знаки (жетони).

Законні вимоги і розпорядження військовослужбовців та працівників Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових повноважень залучені до оперативно-службової діяльності, є обов'язковими для виконання громадянами України, іноземцями, особами без громадянства, посадовими і службовими особами.

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України під час виконання покладених на них обов'язків керуються тільки законами, діють на підставі, у межах повноважень

та у спосіб, що передбачені Конституцією (254к/96-ВР) та законами України. Ніхто інший, за винятком уповноважених посадових осіб державних органів у передбачених Конституцією (254к/96-ВР) та законами України випадках, не вправі втручатися у законну діяльність військовослужбовців та працівників Державної прикордонної служби України.

Ніхто не має права покласти на особовий склад Державної прикордонної служби України виконання завдань і обов'язків, не передбачених законами України.

З метою попередження корупції військовослужбовцям та працівникам Державної прикордонної служби України під час здійснення прикордонного контролю забороняється:

- 1) приймати будь-які предмети (речі) від будь-яких осіб та передавати предмети (речі) будь-кому, якщо інше не встановлено законодавством України;
- 2) надавати будь-кому інформацію про осіб, транспортні засоби, вантажі, що переміщуються через державний кордон або через контрольні пункти в'їзду - виїзду, якщо інше не передбачено законом;
{ Пункт 2 частини п'ятої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 3) надавати переваги в перетинанні державного кордону або в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї особам, транспортним засобам та вантажам;
{ Пункт 3 частини п'ятої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1207-VII (1207-18) від 15.04.2014 }
- 4) мати будь-які особисті засоби зв'язку, що не належать Державній прикордонній службі України та не входять до предметів екіпірування прикордонного наряду;
- 5) мати при собі грошові кошти понад розмір, встановлений центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону (з0879-15).
{ Статтю 23 доповнено частиною згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }

Зазначені особи зобов'язані на вимогу своїх прямих начальників або посадових чи службових осіб підрозділів внутрішньої безпеки надати можливість перевірити дотримання ними зазначених обмежень.

{ Статтю 23 доповнено частиною згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }

Втручання в діяльність Державної прикордонної служби України тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Військовослужбовці Державної прикордонної служби України мають право на носіння військової форми одягу із знаками розрізнення, зразки яких затверджуються відповідно до Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу" (2232-12). { Частина статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007; в редакції Закону N 567-VIII (567-19) від 01.07.2015 }

Використання військових звань, відзнак, форменого одягу, службових чи спеціальних посвідчень, знаків (жетонів) особою, яка не належить до особового складу Державної прикордонної служби України, тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Стаття 24. Правовий захист особового складу Державної прикордонної служби України

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України під час виконання покладених на них обов'язків є представниками влади, недоторканність особи, честь і гідність яких охороняються законом.

Недоторканність особи військовослужбовця, а також працівника Державної прикордонної служби України, який відповідно до його службових повноважень залучений до оперативно-службової діяльності, їх честь і гідність охороняються законом.

Привід, затримання та арешт і пов'язані з цим обшук, особистий огляд та огляд речей військовослужбовця, працівника Державної прикордонної служби України під час здійснення ним прикордонного контролю проводиться після закінчення несення ним служби або заміни його іншим військовослужбовцем чи працівником Державної прикордонної служби України, а у разі нагальної необхідності здійснити це невідкладно - лише в присутності уповноваженого представника органу охорони державного кордону.

{ Статтю 24 доповнено частиною згідно із Законом N 1710-VI (1710-17) від 05.11.2009 }

Вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень щодо членів сімей військовослужбовців та працівників Державної прикордонної служби України у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків тягне за собою відповідальність, передбачену законом. { Частина четверта статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 245-VII (245-18) від 16.05.2013 }

Вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень щодо військовослужбовців або працівників Державної прикордонної служби України, які звільнилися зі служби чи з роботи, а також членів їхніх сімей, у зв'язку з їх попередньою службовою діяльністю, а так само і щодо особи, яка відповідно до закону бере участь в охороні державного кордону України, та членів її сім'ї тягне за собою відповідальність згідно із законом.

{ Частина п'ята статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 245-VII (245-18) від 16.05.2013 }

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України, які виконують завдання за кордоном, перебувають під захистом України.

Стаття 25. Соціальний захист особового складу Державної прикордонної служби України

Держава забезпечує соціальний захист особового складу Державної прикордонної служби України відповідно до Конституції України (254к/96-ВР), цього Закону та інших актів законодавства.

Пенсійне забезпечення військовослужбовців Державної прикордонної служби України здійснюється у порядку та у розмірах, встановлених Законом України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (2262-12). { Частина друга статті 25 в редакції Закону N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006 }

Військовослужбовці Державної прикордонної служби України користуються правовими і соціальними гарантіями відповідно до Закону України "Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" (2011-12), цього Закону, інших актів законодавства.

Соціальний захист працівників Державної прикордонної служби України забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства про працю, якщо інше не передбачено трудовим договором.

Особовому складу Державної прикордонної служби України гарантується безоплатне медичне забезпечення, яке здійснюється в лікувально-профілактичних закладах Державної прикордонної служби України.

Діти загиблих під час виконання службових обов'язків військовослужбовців, а також працівників Державної прикордонної служби України, які відповідно до їх службових повноважень були залучені до оперативно-службової діяльності, мають право вступу до навчальних закладів Державної прикордонної служби України поза конкурсом.

Стаття 26. Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців Державної прикордонної служби України та компенсаційної виплати у випадку заподіяння шкоди майну військовослужбовців і працівників Державної прикордонної служби України чи їх близьким родичам

{ Назва статті 26 в редакції Закону N 328-V (328-16) від 03.11.2006, із змінами, внесеними згідно із Законами N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007, N 5040-VI (5040-17) від 04.07.2012 }

Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовця Державної прикордонної служби України здійснюється в порядку та на умовах, визначених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" (2011-12). { Частина перша статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами N 328-V (328-16) від 03.11.2006, N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007; в редакції Закону N 5040-VI (5040-17) від 04.07.2012 }

{ Щодо зупинення дії частини першої статті 26 на 2007 рік див. Закон N 489-V (489-16) від 19.12.2006 }

У разі загибелі (смерті) військовослужбовця Державної прикордонної служби України під час виконання ним обов'язків військової служби за його сім'єю зберігається право на одержання жилого приміщення для постійного проживання. { Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 328-V (328-16) від 03.11.2006; в редакції Закону N 5040-VI (5040-17) від 04.07.2012 }

{ Щодо зупинення дії частини другої статті 26 на 2007 рік див. Закон N 489-V (489-16) від 19.12.2006 }

Шкода, заподіяна майну військовослужбовця або працівника Державної прикордонної служби України чи його близьким родичам у зв'язку з виконанням ним обов'язків військової служби з безпосередньої охорони державного кордону України чи її суверенних прав у виключній (морській) економічній зоні, компенсується в установленому законом порядку за рахунок коштів державного бюджету. { Частина третя статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1014-V (1014-16) від 11.05.2007 }

Розділ VI

ФІНАНСУВАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 27. Фінансування діяльності Державної прикордонної служби України

Фінансування діяльності Державної прикордонної служби України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел, передбачених законодавством.

Пільги, компенсації та гарантії, передбачені цим Законом, надаються за рахунок і в межах бюджетних асигнувань на утримання відповідних бюджетних установ. { Статтю 27 доповнено частиною другою згідно із Законом N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

Стаття 28. Забезпечення діяльності Державної прикордонної служби України

Забезпечення діяльності органів Державної прикордонної служби України здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, через державне оборонне замовлення та закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування сприяють Державній прикордонній службі України, її органам у розв'язанні житлових та інших соціально-побутових проблем, забезпеченні транспортними засобами і зв'язком. Державна прикордонна служба України звільняється від передачі місцевим державним адміністраціям або органам місцевого самоврядування частини житла, побудованого за рахунок цільових державних капітальних вкладень та інших коштів. Житло державного житлового фонду, що звільняється військовослужбовцями Державної прикордонної служби України, передається у встановленому порядку її відповідним органам для його повторного заселення.

Державна прикордонна служба України має службові приміщення та інші споруди, об'єкти охорони здоров'я, навчального, науково-дослідного, господарського та соціально-культурного призначення, службовий житловий фонд.

Майно, закріплене за центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, органами Державної прикордонної служби України, її навчальними закладами, установами та організаціями, є державною власністю і належить їм на праві оперативного управління.

Розділ VII

КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 29. Контроль Верховної Ради України за діяльністю Державної прикордонної служби України

Голова Державної прикордонної служби України систематично інформує Верховну Раду України про виконання Державною прикордонною службою України покладених на неї завдань, додержання законодавства, забезпечення прав і свобод людини та з інших питань.

Голова Державної прикордонної служби України щороку подає Верховній Раді України письмовий звіт про діяльність Державної прикордонної служби України.

Стаття 30. Контроль Президента України за діяльністю Державної прикордонної служби України

Контроль за діяльністю Державної прикордонної служби України здійснюється Президентом України відповідно до повноважень, визначених Конституцією України (254к/96-ВР).

Голова Державної прикордонної служби України систематично інформує Президента України, Раду національної безпеки і оборони України з основних питань діяльності Державної прикордонної служби України, а також щороку подає Президенту України письмовий звіт про діяльність Державної прикордонної служби України.

Стаття 31. Контроль за господарською і фінансовою діяльністю Державної прикордонної служби України

Контроль за господарською і фінансовою діяльністю Державної прикордонної служби України здійснюється в порядку, визначеному законами України.

Стаття 32. Нагляд за дотриманням законності в діяльності Державної прикордонної служби України

Нагляд за додержанням законності в діяльності Державної прикордонної служби України здійснюється в порядку, визначеному Конституцією (254к/96-ВР) та законами України.

Розділ VIII

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Стаття 33. Відповідальність особового складу Державної
прикордонної служби України

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України самостійно приймають рішення в межах своїх повноважень, керуючись Конституцією (254к/96-ВР) і законами України, іншими нормативно-правовими актами та наказами прямих начальників. Наказ, який є явно злочинним, виконанню не підлягає. Посадові особи, які віддали такий наказ, несуть відповідальність і відшкодовують заподіяну внаслідок його виконання шкоду згідно із законом.

За протиправні дії чи бездіяльність військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України несуть відповідальність згідно із законом.

Військовослужбовці та працівники Державної прикордонної служби України, які виконують свої обов'язки відповідно до наданих цим Законом повноважень, не несуть відповідальності за заподіяну не з їх вини іншим особам майнову шкоду. Така шкода у разі недоведення вини цих осіб компенсується відповідно до законів за рахунок Державного бюджету України.

Стаття 34. Відповідальність за неправомірні дії, що перешкоджають реалізації повноважень
Державної прикордонної служби України

Непокора або опір законним вимогам військовослужбовців та працівників Державної прикордонної служби України, неправомірне втручання в їх законну діяльність тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Розділ IX

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з 1 серпня 2003 року, крім частини другої статті 6 цього Закону, яка набирає чинності з 1 січня 2005 року. До набрання нею чинності загальна чисельність Державної прикордонної служби України становитиме:

до 1 січня 2004 року - 45000 осіб, у тому числі 42000 військовослужбовців;

з 1 січня 2004 року - 48000 осіб, у тому числі 42000 військовослужбовців.

2. З набранням чинності цим Законом втрачають чинність:

1) Закон України "Про Прикордонні війська України" (1779-12) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 2, ст. 7; 1996 р., N 37, ст. 167; 1999 р., N 48, ст. 419; 2002 р., N 16, ст. 113, N 33, ст. 236);

- 2) Закон України "Про загальну структуру і чисельність Прикордонних військ України" (554-14) (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 18, ст. 158; 2002 р., N 48, ст. 360);
- 3) Постанова Верховної Ради України від 4 листопада 1991 року "Про порядок комплектування, військового, матеріально-технічного і фінансового забезпечення Прикордонних військ України" (1781-12) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 2, ст. 9, N 29, ст. 400; 1996 р., N 37, ст. 167);
- 4) Постанова Верховної Ради України від 4 листопада 1991 року "Про порядок введення в дію Закону України "Про Прикордонні війська України" (1780-12) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 2, ст. 8).
3. Державна прикордонна служба України є правонаступником Прикордонних військ України, створюється на їх основі, у тому числі матеріально-технічній базі, у межах штатної чисельності та фінансування за станом на 1 січня 2003 року.
4. До приведення у відповідність із Законом України "Про Державну прикордонну службу України" закони та інші нормативно-правові акти застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.
5. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців після набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ, 3 квітня 2003 року
N 661-IV